

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE**

**DECIZIE**

09 februarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:  
președinte  
judecători

**URSACHE Petru**  
**NICOLAEV Ghenadie**  
**ALERGUȘ Constantin**  
**TIMOFTI Vladimir**  
**TOMA Nadejda**

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de avocata Prepeșița Mihaela în numele lui SRL „Proalmet”, prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 iunie 2015 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2015, în cauza penală în privința lui

**SRL „Proalmet” cod fiscal 1003600036344, cu adresa juridică în mun. Chișinău, comuna Stăuceni, str. Viilor, 42, reprezentată de cet. Boț Ivan, născut la 09 iulie 1972, domiciliat în comuna Stăuceni, str. Miorița, 20.**

**Termenul de examinare a cauzei:**

***Prima instanță:* 15.04.2015 – 30.06.2015;**

***Instanța de apel:* 24.07.2015 – 01.10.2015;**

***Instanța de recurs:* 11.12.2015 – 09.02.2016.**

**C O N S T A T Ă :**

**1.** Prin sentința Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 iunie 2015, S.R.L. „Proalmet” a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilit pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 4 000 unități convenționale, echivalentul a 80 000 lei, cu privarea de dreptul de a desfășura activitatea din actele de fondare pe un termen de 1 an.

**2.** Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că S.R.L. „Proalmet”, cod fiscal 1003600036344, cu adresa juridică mun. Chișinău, com. Stăuceni, str. Viilor, 42, avînd eventuale obligațiuni fiscale pentru perioada de activitate dintre 01.01.2009 - 31.12.2013, a diminuat impozitul pe venit pentru anul 2012 și taxa pe valoare adăugată.

Astfel, conform Actului nr. 5-669861 din 19.09.2014, în perioada 01.01.2009-31.12.2013 nu a achitat la bugetul de stat 12 343 lei – impozitul pe venit din activitatea de antreprenariat diminuată, 9 188 lei – impozit pe venit din activitatea operațională diminuată, 93 737 lei – taxa pe valoarea adăugată diminuată, 120 lei – taxa pentru amenajarea teritoriului. Prin urmare, S.R.L. „Proalmet” nu a achitat la bugetul de stat, în perioada supusă controlului 01.01.2009-31.12.2013, suma de 21 651 lei – impozit pe venit și 93 737 lei – taxa pe valoare adăugată, adică impozite și taxe în sumă totală de 115 388 lei, săvârșind infracțiunea de evaziune fiscală în proporții deosebit de mari, prevăzută la art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal.

**3.** Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apel de către avocata Prepelita M. în numele lui S.R.L. „Proalmet”, prin care a solicitat casarea parțială a acesteia, în partea stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit căreia persoanei juridice menționate să-i fie stabilită o altă categorie de pedeapsă – lichidarea.

În vederea susținerii cerințelor înaintate în apel, apelanta a menționat că prima instanță nu a ținut cont de circumstanțele cauzei la operațiunea de individualizare a pedepsei, stabilind o pedeapsă inefficientă față de S.R.L. „Proalmet”.

Prin urmare, avocata a indicat că S.R.L. „Proalmet” și-a încetat activitatea încă din anul 2008, iar stabilirea unei pedepse sub formă de amendă și privarea de dreptul de a-și continua activitatea din actele de fondare nu constituie o pedeapsă eficientă. Or, în prezența circumstanțelor expuse mai sus, apelanta a menționat că unica pedeapsă echitabilă care ar putea fi stabilită persoanei juridice este lichidarea.

**4.** Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2015, apelul declarat de avocata M. Prepelita în interesele lui S.R.L. „Proalmet” a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței fără careva modificări.

**5.** În partea descriptivă a deciziei, Curtea de Apel Chișinău a specificat că prima instanță corect a stabilit și a expus în sentință fapta comisă de către S.R.L. „Proalmet” și corect a încadrat acțiunile acesteia în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindcă nu a achitat la bugetul de stat, în perioada supusă controlului 01.01.2009 - 31.12.2013, suma de 21 651 lei - impozit pe venit și 93737 lei - taxa pe valoare adăugată, adică impozite și taxe în sumă totală de 115 388 lei, prin ce a fost comisă infracțiunea de evaziunea fiscală în proporții deosebit de mari.

Totodată, s-a constatat că instanța de fond, soluționând chestiunea individualizării pedepsei, corect a invocat despre neaplicarea măsurii de pedeapsă sub formă de lichidare, deoarece conform art. 73 alin. (2) Cod penal lichidarea persoanei juridice se stabilește în cazul în care instanța de judecată constată că gravitatea infracțiunii săvârșite face imposibilă păstrarea unei atare persoane juridice și prelungirea activității ei, circumstanțe care nu au fost stabilite în ședința de judecată, care ar viza imposibilitatea păstrării persoanei juridice.

Din atare considerente, instanța a specificat că nu poate fi admisă cerința părții apărării de a stabili măsura de pedeapsă în privința lui SRL „Proalmet”, sub formă de lichidare acesteia, dat fiind faptul că prin comiterea infracțiunii de evaziune fiscală bugetul public a fost prejudiciat în proporții deosebit de mari, prin diminuarea intenționată a impozitului pe venit și TVA, iar prin cererea dată se urmărește scopul de a nu plăti către bugetul public sumele date.

De asemenea, instanța a menționat că la stabilirea pedepsei în privința lui S.R.L. „Proalmet” prima instanță corect a aplicat pedeapsa principală sub formă de amendă în mărime de 4000 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a desfășura activitatea specificată în actele de fondare pe un termen de 1 an, ceea ce, în opinia Curții de Apel, este echitabilă în raport cu faptele săvârșite, iar invocarea motivului lipsei de posibilitate de achitare a sumei amenzii nu este relevant, ori reieșind din activele societății rezultă că aceasta are posibilitatea reală de a achita amenda stabilită.

6. Nefiind de acord cu soluția instanțelor de fond, avocata Prepeșița M. acționând în numele lui S.R.L. „Proalmet”, a declarat recurs ordinar solicitând casarea hotărârilor judecătorești în partea stabilirii pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie dispusă condamnarea persoanei juridice nominalizate, în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, la pedeapsa penală sub formă de lichidare.

În vederea susținerii celor invocate, recurenta indică faptul că instanțele de fond greșit au individualizat pedeapsa în privința persoanei juridice condamnate, întrucât activitatea la S.R.L. „Proalmet” a fost stopată încă din anul 2008, iar condamnarea la pedeapsa sub formă de amendă a unei întreprinderi care nu dispune de mijloace financiare și nu activează, nu întrunește scopul pedepsei penale. Mai mult, aceasta denotă o neconcordanță între circumstanțele cauzei și eficacitatea pedepsei stabilite, or, în asemenea caz, unica pedeapsă echitabilă care urma a fi aplicată era lichidarea.

La fel, recurenta invocă o eroare procesuală admisă de Curtea de Apel Chișinău la judecarea cauzei, menționând că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, o dată ce în partea descriptivă a deciziei se menționează: „Potrivit art. 444 alin. 1 pct. 9) CPP hotărârile judecătorești pot fi supuse recursului pentru a repara erorile...”. Tot în aceeași decizie se indică: „...în conformitate cu art. 448 CPP instanța de recurs, judecă recursul ...”, iar în partea introductivă a deciziei recurate instanța menționează că „judecând în ședință deschisă apelul...”. Temeiurile de drept pe care se întemeiază soluția deciziei recurate și însăși soluția este redată ca „respinge ca nefondat apelul”. În contextul celor invocate, în cadrul ședinței de judecată la Curtea de Apel Chișinău instanța a judecat recursul, dar în dispozitiv a respins apelul.

În opinia recurteii, reieșind din cele consemnate mai sus, în cadrul ședinței de judecată instanța de apel a judecat recursul, dar în dispozitivul deciziei a respins apelul, ceea ce a creat o confuziune asupra legalității hotărârii adoptate.

În drept, titulara dreptului de recurs își întemeiază cererea pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1<sup>1</sup>) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului ordinar depus de apărătorul persoanei juridice condamnate, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, deoarece motivele invocate în cererea de recurs nu sunt aplicabile din punct de vedere al erorilor de drept prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală.

8. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, iar în vederea acestei statuări se expun următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanța de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs. Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată admiterea unor erori procesuale la judecarea cauzei.

Conform prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Totodată, se amintește că, în conformitate cu cele stipulate în art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Or, rațiunea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanțele ierarhic inferioare la etapele precedente de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Din textul recursului ordinar declarat de avocata Prepeșița M. în numele persoanei juridice S.R.L. „Proalmet” se constată că aceasta invocă ca temei de drept prevederile expuse în art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, și anume referindu-se la faptul că instanța de apel a admis unele erori procesuale și a examinat cauza în ordine de recurs, iar în dispozitivul deciziei a specificat că se respinge apelul, precum și faptul că, la caz, nu a fost individualizată corect pedeapsa aplicată persoanei juridice.

Verificând argumentele expuse în textul recursului ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit constată că criticele invocate de recurentă sunt întemeiate, iar judecând cauza nominalizată supra, Curtea de Apel Chișinău a admis erori procesuale, care nu pot fi corectate la această etapă a procedurilor de către instanța de recurs.

Prin urmare, se reține că, potrivit dispozitivului sentinței pronunțat în cauza deferită judecătii, instanța de fond a indicat că sentința adoptată în privința lui S.R.L. „Proalmet” este cu drept de atac în ordine de recurs în Curtea de Apel Chișinău în termen de 15 zile, doar în partea erorilor procesuale și măsurii pedepsei stabilite. Totuși, nefiind de acord cu sentința, avocata Prepelița M. acționînd în numele lui S.R.L. „Proalmet”, la 14 iulie 2015, a declarat cerere de apel, pe care și-a întemeiat-o pe prevederile art. 400, 401, 403, 405, 415 Cod de procedură penală, solicitînd casarea parțială a sentinței, în partea stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care persoanei juridice să-i fie stabilită o altă categorie de pedeapsă, și anume – lichidarea.

Din actele cauzei se constată că Curtea de Apel Chișinău, fiind sesizată prin cererea de apel de avocata Prepelița M., a înregistrat cauza în ordine de recurs și a examinat-o, la fel, conform procedurii de judecare a recursului.

În ceea ce privește corectitudinea judecării acestei cauze de către Curtea de Apel Chișinău în procedura recursului, Colegiul penal lărgit relevă următoarele considerente de fapt și de drept.

Așadar, cadrul normativ procesual-penal în vigoare reglementează căile de atac și potrivit art. 437 Cod de procedură penală pot fi atacate cu recurs sentințele pronunțate de judecătorii privind infracțiunile ușoare pentru săvîrșirea cărora legea prevede în exclusivitate pedeapsa non-privativă de libertate. Judecarea recursului se efectuează cu respectarea prevederilor din art. 448 Cod de procedură penală, iar decizia instanței de recurs se adoptă în baza art. 449 Cod de procedură penală.

În cauza deferită judecătii, se constată că, conform rechizitoriului S.R.L. „Proalmet” a fost învinuit de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, ulterior fiind condamnat de instanța de fond în baza aceluiași articol.

Sanțiunea reglementată de legiuitor pentru săvîrșirea infracțiunii incriminate la art. 244 Cod penal prevede, pentru persoanele fizice, amendă în mărime de la 3000 la 5000 unități convenționale sau închisoare de pînă la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar pentru persoana juridică - amendă în mărime de la 3000 la 6000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

Tot aici, este relevant de menționat că în art. 16 Cod penal este legiferată clasificarea infracțiunilor în funcție de caracterul și gradul lor prejudiciabil. Atribuirea infracțiunii la una din categoriile indicate în art. 16 Cod penal atrage după sine și unele consecințe juridice, în cazul nostru, este vorba despre exercitarea căii de atac.

Astfel, se remarcă că, la infracțiunile ușoare se atribuie faptele intenționate sau celor săvîrșite din imprudență, pentru care legea penală prevede pedeapsa închisorii pe un termen de pînă la doi ani inclusiv.

Totodată, Colegiul penal lărgit specifică că, spre deosebire de sistemul sancționator al persoanelor fizice, regimul sancționator al persoanelor juridice nu cuprinde pedepse cu

închisoarea și este firesc să fie așa, reieșind din însăși natura pedepselor privative de libertate. Din atare considerente, singura pedeapsă principală aplicată persoanei juridice este amenda, mărimea căreia este stipulată în art. 64 Cod penal și variază de la 500 la 20 000 unități convenționale, în dependență de caracterul și gravitatea infracțiunii săvârșite.

Față de cele ce preced, instanța de recurs apreciază ca fiind vădit greșite concluziile instanțelor de fond privitor la faptul că sancțiunea prevăzută la art. 244 alin. (2) Cod penal pentru persoana juridică, sub formă de amendă, denotă faptul că aceasta este o infracțiune ușoară, pentru săvârșirea căreia legea prevede în exclusivitate pedeapsa non-privativă de libertate, iar sentința prin care persoana juridică a fost condamnată în baza acestui articol este pasibilă de a fi atacată în ordine de recurs la Curtea de Apel Chișinău.

Or, categoria infracțiunii în cazurile respective se apreciază în dependență de quantumul pedepsei cu închisoarea aplicată persoanei fizice. Respectiv, având în vedere că sancțiunea de la art. 244 alin. (2) Cod penal prevede pentru persoanele fizice închisoare de pînă la 6 ani, raportat la art. 16 Cod penal, aceasta se consideră o infracțiune gravă și, din atare considerente, sentința adoptată de Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău nu este pasibilă de a fi atacată în ordinea art. 437 Cod de procedură penală, ci urmează a fi atacată cu apel, precum este stipulat și în art. 400 Cod de procedură penală și judecată în procedura apelului.

Așadar, Colegiul penal lărgit specifică că exercitarea căii de atac, care este reglementată de Constituția Republicii Moldova, legea procesual-penală, precum și de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, reprezintă un drept fundamental al omului, iar corectitudinea exercitării acesteia constituie o garanție a dreptului la apărare. De asemenea, important este de reținut că recunoașterea unei căi de atac în alte condiții decât cele prevăzute de legea procesual-penală constituie o încălcare a principiului legalității acestora și, este stipulată de legiuitor, ca fiind o eroare de drept, prescrisă de pct. 7) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală. Pct. 7) nominalizat stipulează că, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța ierarhic inferioară, în cazul în care instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit statuează că Curtea de Apel Chișinău urma să soluționeze contestația depusă de către avocata Prepeșița M. împotriva sentinței Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 iunie 2015 în ordine de apel, dar nu în ordine de recurs, astfel fiind admisă o cale de atac neprevăzută de lege.

Mai mult, instanța de recurs mai constată că, în partea descriptivă a deciziei adoptate de instanța de apel s-a indicat următoarele: *„Colegiul Penal, audiind părțile, examinînd materialele cauzei penale, consideră necesar de a respinge **recursul** ca nefondat.... În conformitate cu art. 448 CPP instanța de recurs, judecînd recursul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialelor din dosar și a oricăror documente noi prezentate în instanță..... În atare circumstanțe Colegiul penal reține și concluzionează că*

*recursul avocatului M. Prepeleța declarat în interesul S.R.L. „Proalmet” trebuie respins ca nefondat ....”*

Însă, în dispozitivul deciziei s-a specificat: „ ...A respinge ca nefondat **apelul** avocatului M. Prepeleța declarat în interesul S.R.L. „Proalmet”.”

Astfel, reieșind din cele expuse, Colegiul penal lărgit constată că Curtea de Apel Chișinău, de fapt, a judecat contestația împotriva sentinței în ordine de recurs, însă potrivit dispozitivului a respins apelul.

În esență, toate acestea conturează convingerea fermă a Colegiului că Curtea de Apel Chișinău, la judecarea cauzei, a admis și eroarea de drept prevăzută de pct. 6) din alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, adică motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii adoptate.

În consecință, se specifică că, la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să judece cauza în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, avînd în vedere motivele casării deciziei, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

**9.** În temeiul art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

#### **D E C I D E :**

Admite recursul ordinar declarat de avocata Prepeleța Mihaela în numele lui SRL „Proalmet”, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2015, în cauza penală în privința lui **SRL „Proalmet”**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată integral la 10 martie 2016.

Președinte

**URSACHE Petru**

Judecători

**NICOLAEV Ghenadie**

**ALERGUȘ Constantin**

**TIMOFTI Vladimir**

**TOMA Nadejda**